

Phẩm 15: THÁNH HIỀN (Phần 1)

Bấy giờ, Tôn giả Tu-bồ-đề bạch Phật:

–Bạch Đức Thế Tôn! Người mới học đạo Bồ-tát đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa nên học như thế nào?

Phật bảo Tôn giả Tu-bồ-đề:

–Người mới học đạo Bồ-tát nếu muốn học pháp Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thì phải gần gũi bậc Thiện tri thức, cung kính tôn trọng để học Bát-nhã ba-la-mật-đa. Bậc Thiện tri thức nên vì người mới học đạo Bồ-tát mà chỉ dạy như lý, giảng thuyết như thật ý nghĩa Bát-nhã ba-la-mật-đa. Nói như vậy: “Này thiện nam! Ông đã tu tập Bồ thí ba-la-mật-đa, Trì giới ba-la-mật, Tinh tấn ba-la-mật, Thiền định ba-la-mật, Bát-nhã ba-la-mật-đa được bao nhiêu công đức đều hồi hướng về quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác. Lại nữa, khi ông đem công đức Bồ thí hồi hướng về quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác không nên chấp trước quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác, chớ chấp trước sắc cho là Bồ-đề, chớ chấp trước thọ, tưởng, hành, thức cho là Bồ-đề. Vì sao? Vì Nhất thiết trí không có chấp trước. Thiện nam! Ông tu tập về giữ giới, nhẫn nhục, tinh tấn không biếng nhác, thiền định vắng lặng, trí tuệ hiểu rõ, khi ông đem công đức như vậy hồi hướng về quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác thì không nên chấp trước quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác, chớ chấp trước sắc cho là Bồ-đề, chớ chấp trước thọ, tưởng, hành, thức cho là Bồ-đề. Vì sao? Vì Nhất thiết trí không có chấp trước. Thiện nam! Vì thế ông cũng không nên chấp vào quả vị Thanh văn, Duyên giác.

Này Tu-bồ-đề! Bậc Thiện tri thức nên vì hàng mới học Bồ-tát mà chỉ dạy như vậy, làm cho họ dần dần vào sâu trong pháp Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này.

Tu-bồ-đề bạch Phật:

–Bạch Đức Thế Tôn! Đại Bồ-tát mong cầu quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác, vì muốn làm cho tất cả chúng sinh trừ các phiền não an trụ vào Niết-bàn. Với những hành động khó làm của Bồ-tát như Bồ thí với tướng như vậy; Trì giới, Nhẫn nhục, Tinh tấn, Thiền định, Bát-nhã ba-la-mật-đa với tướng như vậy, các tướng sâu xa khó làm vì thế Đại Bồ-tát muốn thành tựu quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác thì ngay trong luân hồi này nên phát tâm tinh tấn chớ sợ hãi.

Phật bảo Tu-bồ-đề:

–Đúng vậy, đúng vậy! Hành động của Đại Bồ-tát rất khó nhưng vì muốn lợi ích an lạc, thương xót thế gian và mong cầu quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác. Bồ-tát nghĩ: “Nếu ta thành tựu quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác thì sẽ cứu giúp cho thế gian, làm chỗ cho thế gian hướng về, làm nhà cho thế gian, làm đạo rớt ráo cho thế gian, làm ánh sáng rực rỡ cho thế gian, làm bậc thầy hướng dẫn cho thế gian, làm nơi chân thật cho thế gian.” Vì thế nên các Đại Bồ-tát đối với quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác phát tâm đại tinh tấn.

Này Tu-bồ-đề! Vì sao Đại Bồ-tát khi đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác thì cứu giúp thế gian? Vì Đại Bồ-tát muốn cho tất cả chúng sinh trong thế gian dứt trừ sự khổ trong luân hồi, đó là Đại Bồ-tát thương vì thế gian mà làm việc cứu giúp lớn.

Này Tu-bồ-đề! Vì sao Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác thì làm chỗ cho thế gian hướng về? Vì Đại Bồ-tát muốn cho tất cả chúng sinh trong thế gian thoát khỏi sinh, già, bệnh, chết, sầu bi, khổ não. Đó là Đại Bồ-tát làm chỗ hướng về cho thế gian.

Này Tu-bồ-đề! Vì sao Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác thì làm nhà cho thế gian? thuyết pháp không chấp trước cho chúng sinh.

Tu-bồ-đề bạch Phật:

–Bạch Đức Thế Tôn! Không chấp trước như thế nào?

Phật bảo Tu-bồ-đề:

–Không chấp trước sắc, nên không buộc vào sắc; không bị sắc buộc nên không tham đắm sắc; sắc không trói buộc nên sắc không sinh diệt; vì sắc không sinh diệt, nên không bị chấp trước; do không bị chấp trước nên không buộc cũng không mở. Thọ, tưởng, hành, thức cũng lại như vậy. Nếu không buộc vào thức thì không tham đắm thức; nếu không tham đắm thức thì không bị thức buộc; bởi thức không buộc nên thức không sinh diệt; vì thức không sinh diệt nên không bị chấp trước, do không chấp trước nên không buộc không mở. Tất cả các pháp cũng lại như vậy. Đối với các sự thấy biết đều không bị chấp trước.

Này Tu-bồ-đề! Đại Bồ-tát đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác vì các chúng sinh thuyết pháp như vậy. Đó là Đại Bồ-tát làm nhà ở cho thế gian.

Này Tu-bồ-đề! Vì sao Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác làm đạo rớt ráo cho thế gian? Vì Đại Bồ-tát khi được giác ngộ đều giảng thuyết cho chúng sinh như vậy: “Cứu cánh của sắc tức là chẳng phải sắc, cứu cánh của thọ, tưởng, hành, thức tức là chẳng phải thọ, tưởng, hành, thức. Vì sắc, thọ, tưởng, hành, thức như vậy nên tất cả pháp cũng vậy.

Tu-bồ-đề bạch Phật:

–Bạch Đức Thế Tôn! Nếu cứu cánh của sắc, thọ, tưởng, hành, thức cho đến tất cả pháp đều như vậy thì các Đại Bồ-tát đều không thể đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác. Vì sao? Vì trong tất cả pháp không có phân biệt như vậy.

Phật bảo Tu-bồ-đề:

–Đúng vậy, đúng vậy! Tất cả các pháp không phân biệt và bị phân biệt. Do vậy nên Đại Bồ-tát đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác. Vì tất cả các pháp tối thượng sâu xa, vi diệu khó vào, an trụ vắng lặng không đắc, không chứng, không động, không chuyển. Tu-bồ-đề! Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác vì các chúng sinh thuyết pháp như vậy. Đó gọi là Đại Bồ-tát làm đạo cứu cho thế gian.

Này Tu-bồ-đề! Vì sao Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác làm hòn đảo lớn cho thế gian? Thế nào là hòn đảo lớn?

Này Tu-bồ-đề! Ví như vùng đất có nước xung quanh ngăn cách thì gọi là đảo. Tất cả các pháp cũng lại như vậy. Vì đoạn trừ sắc quá khứ, nên sắc vị lai cũng đoạn trừ; vì đoạn trừ thọ, tưởng, hành, thức quá khứ, nên thọ, tưởng, hành, thức vị lai cũng đoạn trừ, cho đến đoạn trừ tất cả pháp quá khứ nên tất cả pháp vị lai cũng đoạn trừ. Do đoạn trừ như thế nên tất cả pháp đều được đoạn trừ. Nhưng tướng đoạn trừ này chẳng phải là tướng diên đảo, mà là Niết-bàn vắng lặng.

Tu-bồ-đề! Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác, vì các chúng sinh thuyết pháp như vậy. Đó gọi là Đại Bồ-tát làm hòn đảo lớn cho thế gian.

Này Tu-bồ-đề! Vì sao Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác làm ánh sáng lớn cho thế gian? Vì Đại Bồ-tát ở trong sinh tử, vì các chúng sinh nên làm các phương tiện để chúng sinh nhổ mũi tên vô minh ra khỏi khổ sinh tử, dùng ánh sáng Nhất thiết trí phá tan sự si mê tối tăm của chúng sinh. Đó gọi là Đại Bồ-tát làm ánh sáng lớn cho thế gian.

Này Tu-bồ-đề! Vì sao Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác làm bậc Thầy dẫn đường cho thế gian? Vì Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác giảng thuyết cho chúng sinh. “Tự tánh của sắc không sinh không diệt; tự tánh của thọ, tưởng, hành, thức cũng không sinh không diệt, tự tánh của các pháp phàm phu cũng không sinh không diệt, tự tánh của Thanh văn, Duyên giác cũng không sinh không diệt, tự tánh của Bồ-tát cũng không sinh không diệt, tự tánh của Phật cũng không sinh không diệt, cho đến tự tánh của tất cả các pháp cũng không sinh không diệt.”

Này Tu-bồ-đề! Đại Bồ-tát khi đắc Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác vì các chúng sinh thuyết pháp như vậy. Đó gọi là Đại Bồ-tát làm bậc thầy dẫn đường cho thế gian.

Này Tu-bồ-đề! Vì sao Đại Bồ-tát khi thành tựu Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác làm nơi hướng về chân thật cho thế gian? Vì Đại Bồ-tát khi được giác ngộ nói sắc quy về không; nói thọ, tưởng, hành, thức quy về không; nói tất cả pháp cũng quy về không tức là tất cả pháp không đến, không đi, tựa như hư không, không tạo tác, không hình tướng, không dừng trụ, không chỗ trụ, không có pháp trụ, không sinh diệt. Do tất cả pháp không đến, không đi, tựa như hư không, không tạo tác, không hình tướng, không dừng trụ, không chỗ trụ, không có pháp trụ, không sinh diệt, vì nghĩa đó, tức không phân biệt và phân biệt. Vì sao?

Vì sắc ở trong tánh không, nên không đến, không đi; thọ, tưởng, hành, thức ở trong tánh không nên không đến, không đi cho đến tất cả pháp trụ trong tánh không nên không đến không đi. Trong đó, tại sao hướng đến không, thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô tướng thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô nguyện thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô tác thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô sinh thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô thú thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô tánh thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến mộng thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến ngã thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô ngã thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô biên thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến tịch tĩnh thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến Niết-bàn thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô khởi thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô hoàn thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến vô trụ thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến bất động thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến sắc thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến thọ, tưởng, hành, thức thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển; hướng đến quả A-la-hán, quả Duyên giác, quả Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác thì tất cả pháp đều hướng đến, đó là sự hướng đến không thoái chuyển.

Này Tu-bồ-đề! Đại Bồ-tát khi đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác giảng

thuyết các pháp hướng đến không như vậy cho các chúng sinh.

Khi ấy, Tu-bồ-đề bạch Phật:

–Bạch Đức Thế Tôn! Pháp Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa tối thượng này, người nào có thể tin hiểu đúng đắn?

Phật bảo Tu-bồ-đề:

–Nếu có Đại Bồ-tát đã tạo mọi sự thành tựu về thiện căn từ các Đức Như Lai Ứng Cúng Đẳng Chánh Giác ở quá khứ tu tập thắng hạnh sâu xa của Bồ-tát đã lâu thì đối với pháp Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này mới có thể tin hiểu đúng đắn.

Tu-bồ-đề bạch Phật:

–Người có thể tin hiểu tướng trạng ấy ra sao?

Phật bảo Tu-bồ-đề:

–Người xa lìa tánh tham, sân, si là tướng trạng tin hiểu đầy đủ tướng trạng ấy thì có thể tin hiểu pháp Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này.

Tu-bồ-đề thưa:

–Bạch Đức Thế Tôn! Đại Bồ-tát được Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa cũng hướng đến như vậy, đã được sự hướng đến ấy rồi giảng thuyết như thật cho các chúng sinh, làm cho các chúng sinh được sự hướng đến đó.

Phật bảo Tu-bồ-đề:

–Đúng vậy, đúng vậy! Này Tu-bồ-đề! Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa cũng hướng đến như vậy. Đại Bồ-tát được sự hướng đến ấy rồi giảng thuyết như thật cho các chúng sinh, làm cho các chúng sinh được sự hướng đến ấy.

Này Tu-bồ-đề! Đại Bồ-tát khi thành Vô thượng Chánh đẳng Chánh giác thuyết pháp như vậy cho các chúng sinh, đó gọi là Đại Bồ-tát làm nơi hướng đến chân thật cho thế gian.

